

Gaskó Krisztina

ELTE PPK Neveléstudományi Intézet

A tanulás és tanítás értelmezése

2011.03.02.

„A könyvtár-pedagógia módszertana” képzés

Paradigmák a tanításról

2

1. 5 fős csoportokat alkotva osszátok fel egymás között a szövegrészleteket, és **mindenki olvassa el a saját szövegét!**
2. **Az azonos szövegeket olvasók** alkossanak egy új, szakértői csoportot, és **közösen értelmezzék** a szövegüket! Az a cél, hogy abban segítsetek egymásnak, hogy az eredeti csoportokba visszatérve meg tudjátok „tanítani” a többieknek az adott szöveg tartalmát.
3. Térjete vissza az eredeti csoportotokba, és **tanítsátok meg, magyarázzátok el a szövegeket!** Az a cél, hogy mindenki megértse a szövegeketeket.
4. Miután minden szöveggel megismerkedtetek, a táblázat segítségével **hasonlítsátok össze közösen** a különböző paradigmákat!

Mozaik módszer (szakértő és heterogén csoportok, közös tudásalkotás)

Paradigmák a tanításról

3

1. 5 fős csoportokat alkotva osszátok fel egymás között a szövegrészleteket, és **mindenki olvassa el a saját szövegét!**
2. **Az azonos szövegeket olvasók** alkossanak egy új, szakértői csoportot, és **közösen értelmezzék** a szövegüket! Az a cél, hogy abban segítsetek egymásnak, hogy az eredeti csoportokba visszatérve meg tudjátok „tanítani” a többieknek az adott szöveg tartalmát.
3. Térjete vissza az eredeti csoportotokba, és **tanítsátok meg, magyarázzátok el a szövegeket!** Az a cél, hogy mindenki megértse a szövegeketeket.
4. Miután minden szöveggel megismerkedtetek, a táblázat segítségével **hasonlítsátok össze közösen** a különböző paradigmákat!

Mozaik módszer (szakértő és heterogén csoportok, közös tudásalkotás)

A tanulásról és tanításról alkotott pedagógiai elképzelések

4

- **Ismeretátadás pedagógiája:** nem azzal vagyunk közvetlen kapcsolatban, amiről tanulunk, hanem csak annak nyelvi leírásával.
- **Szemléltetés pedagógiája:** a tapasztalatainkból, a tanulás tárgyával való közvetlen kapcsolatok segítségével tanulunk.
- **Cselekvés pedagógiája:** a tanuló öntevékenysége vezet tanuláshoz.
- **Konstruktivizmus:** a tanuló nem átveszi a tudást, a tudás nem közvetítődik, hanem a tudást a tanuló *maga hozza létre*, maga konstruálja magában. Az ember minden őt ért hatást értelmez, az értelmezés alapján formálja az agy a saját rendszerét, ezért a tanulás alapja az *előzetes tudás*. Ha az új információ nem illeszkedik vagy akár ellentmondásban van saját tudásrendszerével, akkor jön létre a *fogalmi váltás*, amely a tudásrendszer bizonyos mértékű átalakulásához vezet.

Mire emlékszik?   Milyen tevékenységben vesz részt?   Mire lesz képes?

--	--	--

Amilyen a tanítás, olyan a tanulás

- A mögött, ahogyan tanítunk, szubjektív tanulásfelfogásunk (nézeteink) húzódik meg.
- Ahogyan tanítunk, úgy tanulnak a diákjaink.
- Következésképp: **Tanulásfelfogásunk döntően befolyásolja, hogyan tanulnak a diákjaink!**
- Következésképp: **Diákjaink tanulásfelfogására nagy hatással vagyunk!**

A tudás konstruálását támogató „módszerek” (tevékenységtípusok)

- Brainstorming (ötletbörze)
- Vita
- Átalakítás (pl. szövegből kép)
- Projekt
- Problémamegoldás
- Elemzés
- Elméletalkotás
- Kérdezés
- Magyarázat, tanítás
- Blogírás, fórumozás, chat-elés
- Stb.

A kooperatív tanulás fogalma

A résztvevők együttműködésén alapuló kiscsoportos tevékenység, mely különböző célok elérésére szerveződhet, segítheti az egyes tanulók tanulmányi fejlődését, illetve hozzájárulhat az együttműködéshez szükséges képességek és készségek kialakulásához, a reális önértékelés és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztéséhez. (...) lehetőséget nyújt a szociális magatartásformák gyakorlására, a saját gondolatok és érzések pontos és differenciált kifejezésére, a logikus érvelés és következtetés, a társak érzelmeit figyelembe vevő vitakészség elsajátítására (Kotschy, 1997).

A kooperatív tanulás feltételei

Alapfeltételei, amelyek megkülönböztetik a csoportban történő tanulástól:

- **Szemtől szembe kommunikáció** : biztosítja a résztvevők aktivitását.
- **Kölcsönös függés**: „mindenki egyért, egy mindenkiért”, közös cél iránt küzdenek.
- **Megosztott felelősség**: egyenlő arányú részvétel, senki nem maradhat ki a tanulásból.
- **Egyéni elszámoltathatóság**: minden résztvevő egyénileg felelős az eredményért; ez biztosítja, hogy „megérje” a résztvevőknek az egyéni teljesítmény maximumát nyújtani.
- **Megfelelő szintű szociális készségek minden résztvevőnél**: tolerancia, empátia, döntéshozás, konfliktuskezelés stb.

A pedagógiai projekt fogalma

- ◆ Valamely összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma; a témafeldolgozáshoz kapcsolódó célok, feladatok meghatározása, a munkamenet és az eredmények megtervezése; az eredmények prezentálása. A téma felvetése és a témával való foglalkozás a gyerekek valódi önállóságán alapul, a pedagógus szerepe ennek az önállóságnak a segítése.
- ◆ **Célja**: (a) a tanulók a projektben a meghatározott végeredményt akarják létrehozni; (b) a projekt a témameghatározástól a végeredmény prezentálásáig nevelési céloknak alárendelt, ezért fontos a tevékenység folyamata, színvonala, eredménye is.
- ◆ **Tartalma** általános szinten társadalmilag fontos, az adott tanuló, tanulócsoporthoz való érdeklődésének megfelelő.
- ◆ **Megvalósítása** önálló egyéni munkán és/vagy páron és/vagy csoporton belüli munkamegosztáson alapul.
- ◆ **Eredménye**: minden olyan változás, amely a tanulók tudásában, képességeiben, attitűdjeiben, magatartásában a projektmunka eredményeként végbement.

A projektoktatás alapelvei

A projektoktatás **kritériumai**:

- ◆ A kiindulópont a tanulók problémafelvető kérdése. A tervezés közösen történik.
- ◆ A projekt megoldása a tevékenységen keresztül kapcsolódik a valóságos helyzetekhez.
- ◆ Lehetőséget ad az individualizált és a csoportmunkára is.
- ◆ Kidolgozása összefüggő, hosszabb időtartamra nyúlik.
- ◆ Interdiszciplinaritás jellemzi.
- ◆ A pedagógusok és a tanulók egyenrangú, de különböző kompetenciákkal rendelkező partnerekként dolgoznak együtt.
- ◆ A tanulók önállóan döntenek, és felelősek saját döntéseikért.
- ◆ A pedagógus stimuláló, szervező, tanácsadó.
- ◆ A tanulók közötti kapcsolatok erősek, kommunikatívak.

Projektoktatás VAGY Projektorientált (projekt szellemű, projektszerű) oktatás!

Egy igazgató levele a diákokhoz

Egy jó tanár lebilincselő előadása élmény lehet mindnyájunk számára, és ilyenkor boldogan hallgatunk, figyelünk, passzív szereplői vagyunk a műsornak. A projektekben a tanár nem ad elő. Irányít, segít, noszogtat, de nem ő a főszereplő. Mi tanárok hiú emberek vagyunk, s ezért a projektvezetés nem is olyan könnyű nekünk. A projektben a főszereplő Te vagy, s minél inkább vállalod a főszerepet, annál jobb lesz a darab. Hogy közben sok mindent megtanulsz, annyi baj legyen! Éppen ez a trükk, de meg ne haragudj érte! Miről szól a projekt? Rajtad is múlik. Vannak elképzeléseid? Érvényesítsd, fogaddad el a többiekkel! Ha ennek módját megtanulod, az is ér annyit, mint a tekerics önindukciós együttműködésének kiszámítása.

A projekt közös munka, melynek eredménye nem egy szöveges értékeléssel kísért jegy, hanem valami más. Valami, ami megmutatható másoknak, egy tudományos dolgozat, vagy művészi alkotás, egy megfigyelés, izgalmas tapasztalat leírása. Amikor bemutatsz a projekt eredményét mindenki csak Rád figyel. Fontos vagy nekünk, s fontos mindnyájuknak, hogy képes legyél elfogadtatni magadat másokkal, s megmutatni, ami benned szunnyad másoknak. Nem az a fontos, amit tudsz, hanem az, amit ebből át tudsz adni! A soha el nem ismert zseni fogalmát nem ismeri az emberiség!

Mint látjátok, mi sokat várunk a projektektől. Kommunikációs készségek fejlődését, az önálló ismeretszerzés technikájának elsajátítását, a szerzett ismeretek az elvégzett munka sikeres megjelentetésének, bemutatásának képességét. De mindez túl pedagógia ízű, s közben a valóság sokkal szórakoztatóbb. Nem csak két csengetés között lehet tanulni, s nem csak a tankönyvek fölötti görnyedés tekinthető értelmes emberi tevékenységnek. Végül is mindegy miben vagy jó, de valamiben akarjál kitűnni. Te választasz, de el ne feledd:

„Csak azt nem választhatod, hogy nem választasz!”

A tanulásszervezés szempontjai

- **Szervezési formák:** óra, témahét, tanulmányi kirándulás, múzeumlátogatás, könyvtári foglalkozás
- **Szervezési módok (munkaformák):** frontális, egyéni, páros, csoportmunka
- **Eszközök:** tanulási források (információforrások)
- **Módszerek**

Tanítási módszerek (pl.)

- Előadás
- Magyarázat
- Elbeszélés (leírás)
- Megbeszélés
- Vita
- Szemléltetés
- Munkáltató módszer
- Projektmódszer
- Tanulási szerződés
- Kooperatív tanulás
- Játék

Irodalmak

- ◆ Falus Iván (szerk., 2003): *Didaktika*, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- ◆ Ginnis, P. (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*, Budapest, Alexandra.
- ◆ Kagan, S. (2001): *Kooperatív tanulás*, Budapest, Ökonet.
- ◆ Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben?* Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- ◆ Petriné Feyér Judit (2003): *Projektoktatás*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár V., Budapest, Gondolat Kiadói Kör – ELTE BTK Neveléstudományi Intézet.
- ◆ Szivák Judit (2010): *A vita*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár XII., Budapest, Gondolat Kiadó – ELTE PPK Neveléstudományi Intézet.